2021-06-18

Post- och telestyrelsen

Synpunkter på föreskrifter om utdelning av post (diarienummer 21-3151)

Sveriges Allmännytta är bransch- och intresseorganisationer för 314 allmännyttiga och privata bostadsföretag med sammanlagt 908 000 lägenheter. Sveriges Allmännytta har beretts tillfälle att lämna synpunkter till PTS inom ramen för ett samråd om föreskrifter för utdelning av post. Våra synpunkter begränsas till utdelning av post i flerbostadshus i tätort.

Sveriges Allmännytta uppfattar att det preliminära förslaget från PTS innebär följande: Den postoperatör som utsetts att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten (idag Postnord) bestämmer själv brevbärarens färdväg och vilket fordon som ska användas vid utdelningen av post. Det ska ske i en postanordning (postlåda, brevinkast, postbox i fastigheten eller liknande) som är placerad utmed denna färdväg. Postoperatören ska för den som är fast bosatt inom 200 meter från denna färdväg kunna anvisa en plats för postanordning utmed färdvägen. Det får dock inte vara längre än 200 meter mellan bostadshuset och den plats som anvisas. Såväl brev med skriftliga meddelanden som större varuförsändelser ska kunna delas ut vid postanordningen.

Vi tolkar detta som att Postnord ges rätt att avlämna postförsändelser upp till 200 meter från entrén till det hus i vilket postmottagaren bor. Detta kan innebära en förbättring när det gäller större försändelser som nu måste hämtas hos ett postombud, men är en uppenbar försämring av när det gäller brev, tidningar och mindre paket som idag lämnas i postinlägg i lägenhetsdörrar eller i så kallade fastighetsboxar i bostadshusens entréer.

Att den minskande brevmängden innebär att postoperatörer behöver göra förändringar i posthanteringen är naturligt. Flera åtgärder har redan vidtagits. Antalet brevlådor har minskat och tömningen av dessa har tidigarelagts,

SVERIGES ALLMÄNNYTTA

Besöksadress Drottninggatan 29
Box 474, 101 29 Stockholm
Tel 08-406 55 00

Org. nr 802000-1189, Styrelsens säte Stockholm
Plusgiro 92 84 72-0, Bankgiro 5887-5444
sverigesallmannytta.se

portot har höjts, befordringstiden har förlängts och övergång till varannan-dagsutdelning är på väg att genomföras. Men att också öppna för att postutdelning inte längre ska behöva ske i anslutning till mottagarnas bostad, innebär ett mycket långtgående i ingrepp i posttjänsten. För även om brevmängden har minskat kraftigt på grund av framgångsrik digitalisering på kommunikationsområdet så kommer antalet brev med skriftliga meddelanden, tidningar och tidskrifter liksom mindre varuförsändelser som skickas med post att vara stort under överskådlig tid. Det gäller även viktig samhällsinformation och liknande, till exempel röstkort, som behöver nå alla invånare.

När det gäller större paket så aviseras dessa och mottagaren vet när de kan hämtas. Men brev och tidningar aviseras inte och hushållen kommer rimligen inte att kunna ha sina egna boxar. När det gäller vanliga brev, tidningar och tidskrifter eller mindre paket vet postmottagaren alltså inte när eller om en försändelse har ankommit till boxen. Att de som bor i flerbostadshus skulle behöva gå iväg upp till 200 meter för att se om det har kommit ett brev eller inte vore en orimligt stor serviceförsämring. Det kan i sin tur faktiskt bidra till att det skickas ännu färre brev och till att viljan att prenumerera på tidningar och tidskrifter minskar.

Särskilt för äldre människor kan den skönsmässigt valda sträckan 200 meter vara alltför lång. Vi får inte glömma att Sverige under flera månader per år kan ha snö och is på gångvägar och att det då kan vara väldigt kämpigt att ta sig fram, till exempel med hjälp av rullator. Det finns också ett så kallat digitalt utanförskap, inte minst bland äldre människor, vilket innebär att de i större utsträckning än andra mottar fysiska brev. Aktörer som ska ta samhällsansvar måste beakta detta. Även om specialreglerna bibehålls för personer som är 80 år eller äldre, eller som har funktionshinder, så finns det även andra äldre som har svårigheter att ta sig fram.

En fråga som inte berörs av PTS föreskrifter är vem som ska äga och ansvara för postanordningen. Förslaget innebär att postoperatören ska kunna ”anvisa en plats”, vilket måste tolkas som att det är någon annan än postoperatören som ska bekosta och sköta anordningen. PTS pekar inte ut vem det är eller skulle kunna vara. Men även om detta inte är något som bör ingå i en föreskrift, så bör det i vart fall behandlas i konsekvensanalysen eftersom det innebär ett omfattande ansvar. Det handlar inledningsvis om markägarens tillstånd, eventuellt bygglov, finansiering, byggande och driftsättning. Därefter

handlar det om underhåll, skötsel, säkerhet, trygghet, elförsörjning, belysning, snöröjning och reparationer efter sådan skadegörelse och brytförsök som postanläggningarna sannolikt kommer att utsättas för.

När det gäller större försändelser är situationen en annan. Idag hämtas dessa försändelser av postmottagaren vanligtvis på ett bemannat utlämningsställe eller så körs de hem till mottagarens bostad. Boxanläggningar utomhus kan i vissa fall vara en möjlighet som underlättar för de boende. Att flera paketleverantörer sätter upp sina boxanläggningar bredvid varandra är dock ingen bra lösning – praktiskt, estetiskt eller utrymmesmässigt. Det bästa vore om sådana boxanläggningar är operatörsneutrala. De bör kunna användas av den operatör som tillhandahåller den samhällsomfattande posttjänsten såväl som av andra postoperatörer, som har erhållit någon form av godkännande. Här skulle det behövas någon form av brett samarbete mellan de företag som levererar paketen och där fastighetsägare kan bidra genom att tillhandahålla mark eller utrymme till rimligt pris. PTS skulle på lämpligt sätt kunna bidra till detta, kanske med allmänna råd.

PTS föreslår att postoperatören inför en förändring av utdelning i god tid ska informera och samråda med berörda postmottagare, fastighetsägare och andra intressenter. Det är naturligtvis bra, men eftersom det inte finns något krav på postoperatören att ta hänsyn till de synpunkter som framkommer i samrådet, så är risken stor att det i praktiken blir ett informationstillfälle snarare än ett samråd. Här behövs en skarpare skrivning med innebörden att postoperatören, så långt det är möjligt, ska beakta vad som framkommit vid samrådet.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår vi att PTS i gör skillnad mellan å ena sidan brev, tidningar och mindre paket och å andra sidan större paket.

- Brev, tidningar och mindre paket bör även fortsättningsvis delas ut på samma sätt som idag. Föreskrifterna bör därför utformas i enlighet med PTS allmänna råd som gäller idag: ”I flerfamiljshus bör försändelser som huvudregel delas ut i fastighetsbox inomhus i entréplan eller utomhus. I flerfamiljshus där det ännu inte installerats fastighetsbox bör försändelser delas ut i postinlägg i lägenhetsdörrar.”

- Större paket bör kunna delas ut i boxanläggningar som helst är operatörsneutrala och PTS bör bidra till detta genom till exempel allmänna råd.

Samtidigt med PTS föreskriftsarbete pågår den statliga Postfinansieringsutredningen som har i uppdrag att bland annat överväga vilka konkreta tjänster som bör ingå i en samhällsomfattande posttjänst med oförändrad, utökad respektive minskad omfattning och som ska redovisa resultatet senast i januari 2023. Vi föreslår att PTS överväger att avvakta med beslut om nya föreskrifter till dess att utredningen avslutat sitt arbete och den lagändringar som dess förslag kan komma att leda till har beslutats.

Stockholm den 18 juni 2021

Sveriges Allmännytta

Jörgen Mark-Nielsen
Samhällspolitisk chef